

§ 16

Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 110-499/2016

BESLUT

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Ärendet redovisas i förvaltningens tjänsteutlåtande (dnr: 1.5.1. -149/16) daterad 2016-04-25.

En remiss om demokratiutredningens betänkande Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5) från Kulturdepartementet har inkommit till stadsdelsnämnden via kommunstyrelsen för besvarande.

I betänkandet beskrivs tillståndet i demokratin och ett antal förslag, bedömningar och rekommendationer om hur demokratin kan utvecklas och förstärkas läggs fram. Många av förslagen kretsar kring hur individens möjligheter till delaktighet och inflytande mellan de allmänna valen kan stärkas. Några av förslagen som läggs fram är införande av folkmotion till Riksdagen samt kommun- och landstingsfullmäktige, tydligare reglering av medborgardialog, samråd och andra former av medborgarinflytande, i synnerhet för unga, liksom försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år i kommunal- och landstingsvalen 2018 och 2022.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag men har vissa synpunkter gällande

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

30

förslagen som rör medborgarinflytande i kommun och landsting.

Framlagda förslag till beslut

Ordförande Ewa Larsson (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, vice ordförande Kristina Lutz (M) yrkar bifall till Moderaternas förslag till beslut och ledamot Jesper Svensson (L) yrkar bifall till Liberalernas förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag till beslut och det är förvaltningens, Moderaternas samt Liberalernas förslag. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att stadsdelsnämnden beslutar enligt förslaget.

Reservation

Vice ordförande Kristina Lutz m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet till fördel för Moderaternas förslag till beslut enligt följande:

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande.

1. Förvaltningens till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

I regeringens demokratiutredning "Låt fler forma framtiden!" lyfts viktiga aspekter om representation, delaktighet och politisk inflytande i det svenska samhället. Vi delar uppfattningen om vikten av att stärka människor egenmakt samt att individer ska kunna påverka den politiska maktutövningen oavsett kön, hudfärg, språklig, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller socioekonomisk status.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

31

Demokrati är kärnan i vårt samhälle och hör till ett av de viktigaste värden vi har. Genom delaktighet och inflytande skapar vi ett samhälle som håller ihop. Vi vill att varje person ska känna att han eller hon styr över sin egen vardag. Det innebär bland annat att flytta beslut från politikerna till medborgarna. Vi värnar samtidigt om det representativa styrelsesättet där de förtroendevalda politikerna är medborgarnas företrädare.

De slutsatser som presenteras i demokratiutredningen kräver en bred politisk förankring då stabilitet är eftersträvaransvärt när det gäller politiska och demokratiska styrmodeller. Vissa förslag som anges strider dessvärre mot väletablerade demokratiska principer som länge legat till grund i Sveriges politiska system samt mot principer om den representativa demokratin.

Den demokratiska utformningen av vårt politiska system behöver debatteras och diskuteras ofta för att dess legitimitet ska kunna accepteras, delas av alla, fortsatt vitaliseras och fördjupas så att alla har chansen att göra sin röst hörd. Att i allt för stor omfattningen och i all för stor hast förändra den demokratiska och politiska styrningen med nya system som inte har någon politisk tradition i vare sig Stockholms stad eller Sverige i övrigt skulle dock vara en stor apparat och vara ett allt för stort steg att ta på en gång.

Reservation

Ledamot Jesper Svensson (L) reserverar sig mot beslutet till fördel för Liberalernas förslag till beslut enligt följande:

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Nedanstående överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

32

2. Ärendet justeras omedelbart.

Utredningen lägger fram ett stort antal förslag som berör både formella och informella arenor för demokratin, på så väl nationell som lokal nivå. Vi vill allmänt precis som utredningen betona vikten av att arbeta för att få in nya medborgare, såväl ungdomar som invandrare, i demokratin. Såväl skolan som partierna, civilsamhället och offentliga myndigheter har en viktig uppgift att sprida kunskap om hur demokratin fungerar och vilka rättigheter man har som medborgare i det svenska samhället. Att ge stöd till organisationer och initiativ som syftar till att utbilda nya medborgare i hur demokratin fungerar är en viktig del i detta.

Vi vill vidare beröra några av de förslag som har störst betydelse för den kommunala demokratin, i den ordning de förekommer i utredningen.

De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Vi har svårt att se hur partierna i fullmäktige skulle kunna samordna sina nomineringsprocesser för att uppnå jämställda kommunala bolagsstyrelser. Vägen till en mer jämställd sammansättning av kommunala bolagsstyrelser måste istället gå via ett aktivt jämställdhetsarbete inom varje respektive parti. Det är också oklart vad utredningens förslag om att nominera en kvinna och en man för varje post egentligen innebär och hur det praktiskt skulle förverkligas. Det tycks som att representantskapet, medlemsmötet eller annat nominerande organ alltså skulle nominera två personer, där sedan valprocessen i fullmäktige innebär att en av dem väljs. I så fall innebär förslaget att partiets medlemmar får sämre möjligheter att påverka vem som företräder partiet, vilket verkar strida mot utredningens ansats i övrigt. Detta tycks också värst drabba de mindre partierna, som ofta bara har en

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

33

representant i en nämnd eller bolagsstyrelse. Det måste också på något sätt avgöras vilka partier som ska företrädas av en kvinnlig respektive manlig kandidat.

De förtroendevaldas villkor

Vi anser inte att det är aktuellt för Stockholms del att prova direktval till geografiska nämnder, i vår kommuns fall stadsdelsnämnderna. Vi välkomnar att utredningen har tagit intryck av de problem helt direktvalda nämnder skulle kunna medföra i en kommun som Stockholm. Men att experimentera med ett blandat valsätt där vissa mandat tillsätts av fullmäktige och andra direkt av väljarna, som utredningen föreslår, riskerar att leda till en kanske ännu oklarare ansvarsfördelning.

Stopptider för kommunala möten är ofta en bra idé. Vi tillstyrker förslagen om att lätta på bosättningsreglerna för fullmäktigeledamöter. I synnerhet i Stockholmsregionen gör bosättningsreglerna att det är svårt för yngre personer att sitta i kommunfullmäktige i de mindre kranskommunerna utan att bli starkt begränsade i sin jakt på bostad. Vi tillstyrker också förslaget om att möjliggöra för hel- eller deltidsarvoderade förtroendevalda att vara föräldralediga. I Stockholm tillämpas denna ordning redan idag.

Den lokala politikens organisering

Vi ställer oss tveksamma till idén om ett demokrati-bokslut. Det tycks alltså vara ett slags granskning av korrektheten och utförligheten i den redovisning som nämnderna lämnar till fullmäktige. Det torde i första hand vara en sak för revisorerna att granska. Vi vill starkt avråda från att ett sådant uppdrag lämnas till valnämnden. Det är av mycket stor vikt att valnämndens renodlat valadministrativ roll värnas.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

34

Vad gäller förslaget om att en eller ett par gånger per år anordna allmänpolitiska debatter i fullmäktige så torde det förslaget vara tillgodosett genom budgetdebatten varje år, liksom genom fullmäktiges frågestunder.

Det förstärkta folkinitiativet

Liberalerna ställer sig tveksamma till utredningens rekommendation om att partierna i fullmäktige ska komma överens före en lokal folkomröstning om villkoren för att respektera valresultatet, och att en riktlinje för ett löfte om att respektera folkviljan bör vara 50 procents valdeltagande. Det finns en rad faktorer som gör att en sådan riktlinje inte alltid är lämplig. Valdeltagandet i de kommunala valen är på 83 procent betydligt högre. Vissa stora ärenden kan vara av en sådan omfattning att de påverkar kommunens verksamhet under lång tid och inom ett flertal verksamhetsområden, och kan till och med komma att utgöra huvudtemat under en kommunal valkampanj. Då bör det vara partierna obetaget, i synnerhet om valresultatet knappt överstiger 50 procent och folkviljan är splittrad, att utifrån det mandat som väljarna gett dem i kommunalvalet ta ansvar för helheten även om det strider mot resultatet i en folkomröstning.

Medborgarförslag och folkmotion

Vi ställer oss avvaktande till förslaget om folkmotioner. Nuvarande ordning med medborgarförslag till stadsdelsnämnderna fungerar i huvudsak bra – i vart fall skulle det innebära en mycket stor förändring att ersätta dessa med folkmotioner.

Eftersom Stockholm är en så pass stor kommun kommer antalet folkmotioner förmodligen att vara begränsat. Förslag som kan mobilisera flera tusen invånare kommer förmodligen att härröra sig till ärenden som redan är föremål för politisk behandling – till exempel byggprojekt. Det finns en risk att det skapas falska förhoppningar om

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2016-05-18****35**

vilken möjlighet som finns att på motionsväg påverka ett ärende som har en lagstadgad gång.

Ungas delaktighet och inflytande

Liberalerna vill avstyrka förslaget om försöksverksamhet med sänkt röst-rättsålder till 16 år vid de kommunala valen. Vi anser att det fortfarande är angeläget att det finns en koppling mellan den allmänna myndighetsåldern och de rättigheter och skyldigheter som det politiska medborgarskapet medför.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Vi tillstyrker förslagen om större möjligheter till assistans och service för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att utöva kommunala förtroendeuppdrag. Vi uppmanar regeringen att återkomma med förslag för att garantera att kommunala möteslokaler är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det bör inte bara gälla möteslokaler för kommunala organ utan även samråd, konferenser och andra möten som an-ordnas av kommunen.

En fråga som utredningen inte berör men som gott kunde ha tagits upp rör möjligheten för ledamöter i funktionshindersråd att få arvode och compensation för förlorad arbetsinkomst på samma villkor som partipolitiskt tillsatta ledamöter av samma råd.

Övrigt

Att upprätthålla legitimiteten hos demokratin är som utredningen konstaterar en central uppgift. Även om det inte har varit föremål för utredningens uppdrag vill vi ta upp vikten av att arbeta mot valfusk och andra former av oredligt förfarande vid val. Regeringen bör överväga förslag som skärper valhemligheten, liksom att förbjuda

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2016-05-18

36

personer som dömts för otillbörligt verkande vid röstning
att vara valbara vid nästkommande allmänna val.

Ersättaryttrande

Ersättare Jonathan Lindgren (KD) anmäler att om han
hade haft rösträtt skulle han ha anslutit sig till
Moderaternas reservation.